

ČERVEN

1898

Teskné chvíle, kterými prochází mladá literární družina česká, vyvolaly tato naše slova. Několik osobnosti, které mají příležitost uveřejňovati svá mínění a dovedou k sobě strhnouti pozornost — nervosním žitím, kterému dnes všichni podleháme, a které dává trvati nepřetržité zmatené vřavě válečné, dospělo ve způsobu uplatňování svých náhledů k tónu, každou uměleckou duši těžce kompromittujícímu. Sami literáti, napadli literáty jiného vyznání urážkami, proti nimž tito, štítíce se stejnou zbraní odpovědět, stojí bezmocni, a které — vykřiknuty s piedestalu aristokratičnosti — jsou bolestnou ironií na veliká slova o bílém štítu básníkově a o nedotknutelnosti cizího přesvědčení.

Nehájíme dnes nikoho, nemluvíme za žádný tábor, žádným směrem nestraníme; je nám cizím, abychom — sebe vyvyšující — jakýmkoli způsobem odsuzovali neb předpisovali, jak kdo za svoje názory zápasiti má. Jsme přesvědčeni, že jako v životě vůbec, je i v živobytí literárním boj nutným, chápeme, že s bojem tím nutně přichází nenávist — jsme však rovněž si vědomi, že modlíce se všichni přece jen k jedinému božstvu — umění, ač každý v jiném vyznání — i v té nenávisti zachovati musíme noblesu duše a z ní prýstící noblesu výrazu.

Nastavujeme se rádi výtce naivního idealismu vyslovující své přesvědčení, že víra v čistotu srdce básníkovy nesmí býti učiněna pověrou, a že básník i v boji nejprudším pamatovati musí, že jeho bojiště je v chrámě a ne ve třísnivém prachu ulice, a že bedlivě uvážiti musí, zda sám nekřivdí tam, kde myslí, že jemu bylo křivděno.

A proto, ač většina nás je dosud mladých, přece bouřící se hořkost vnitru nutí nás říci, že protestujeme proti profanování čistého oltáře umění před slídivými zraky vzdálených davů, tak ochotných užití smutné skleslosti společenského taktu mezi spisovateli za důvod své lhostejnosti k umění vůbec. Musíme rozhodně vysloviti své přesvědčení, že povinnost poctivosti každého člověka a zejména umělce jest, hájiti víru svoji proti druhému zbraní důstojnou jeho cílů; že však roucho kněžské, které na sebe oblékl, zakazuje mu shybatí se pro zbraně, uchvácené v šarvátkách pouličních, a že jakmile třeba jen stín osobního zájmu v boj ten zapadá, musí s tímto ustoupiti z půtky veřejné, poněvadž je to jeden z případů, kdy nelze sloučiti službu umění a vlastní osobě.

V PRAZE, v máji 1898.

LOUIS ARLETH. * ZDENA BERKOVÁ. * JAROMÍR BORECKÝ. * DR. E. Z ČENKOVA. * KAREL ČERVINKA. * AD. B. DOSTAL, * XAVER DVOŘÁK. * KAREL ENGELMÜLLER. * MILAN FUČÍK. * BENEŠ GRÜN WALD. * K. B. HÁJEK. * F. S. HOLEČEK. * VLADIMÍR HOUDEK. * PETR KLES. * KAREL MAŠEK. * V. OTOMAR. * DR. BOŘIVOJ PRUSÍK. * FR. SEKANINA * LOTHAR SUCHÝ. * KAREL TOMAN. * FR. J. ZEMAN.

VEČERNÍ CHVÍLE LETNÍCH GEORGÍK.

Až přijde léto, zrání v pole padne
a úpal polednů sežloutne na polích,
až po nocích, v nichž nově země zmládne,
ty klasy uzrají a požár léta v nich.

A písně jejich dlouhým echem vyzní
a vítr povane jen tiše kolem řek
až pastýřky se s žerty ženců spřizní,
by v jejich šeptání je šustem nezalek'.

A v jásání pak přijdou ženci mladí
s veselým průvodem svých malých pastýřek
a zpěvy se dle jejich tanců zladí,
v nichž každý vycítí, co zpěvem nedořek.

A ráno květ na břehu řeky kdesi,
až umdlen pocítí, že chlad mu kalich stáh'
se tiše rozpláče.

Až vzpomene si,
že v teplé půlnoci vln řeky nedosáh'!

LADISLAV VELTRUSKÝ.

STARÝ SUJET.

Tvrdá vlna
života ji hrozí smést — jen boha má,
když loďky dětí mdlýma rukama
v ten sprostý rmut spouští.

Sama, tiše,
na nit odříkání navléká den po dni,
co chladný život podmílá břeh pod ní
a stříká vždy výše.

Bílí ptáci
nad hlavou jí letí, každý pířko střese,
i rosa padá — v slzu rozplyne se,
má málo té rosy.

Spěchá, spěchá,
bojí se, že bůh ji dříve povolá,
co na ni čeká, že to nezdolá
a — pak ještě — chvilku.

Chvilku pobýt.
Naší matky je mi líto, líto.
Až bojím se, že jednou řeknu jí to.
Kdo netrpěl, neví.

Ruka tvrdá
jak by srdce tiskla, ruka studená,
je těžký dech a hroutí ramena;
znám takové chvíle.

Bílí ptáci
nad hlavou jí letí, každý pířko střese
a každý nějaký sen v drápech nese
a v minulost mizí.

V oči pálí
kouř starých obětí, jež byly marné,
z temna duní
železné kroky budoucna, tak jednotvárné,
v spánky bijí
umíráčky nadějí, jež byly marné
a matička nám zatím stárne. Stárne.
Je babička z matky.

JOSEF STRNAD.

DVA LISTY SETKALY SE V LETU — NAPSAL JAN OSTEN.

Vlny jezera se zdvihaly následkem parníků sem a tam přejíždějících a objímaly tělo jeho chladivou, měkkou svou náručí. Hučely mu do uší, postříkovaly mu hlavu vodou, stříkaly mu do očí, zdálo se mu, že si s ním chtějí pohrát.

A bylo mu tak krásně, ach, tak krásně!

Ležel na znaku na vodě a málo se namáhaje, dával se nésti vlnami, kolébatí jimi, přimhuřuje oči před přímými paprsky světla.

Časem se slunce ukrylo za mráčkem a tu se podíval na oblohu, krásnou, bleděmodrou, po níž jen několik mráček klidně plynulo, nebo podíval se před sebe na veselá, známá stavení nedalekého města a dále na kruh hor sněhem se třpytících, jež obepínaly údolí.

Již tu skoro měsíc žil, ale vždy bylo mu to milé, krásné, známé, co viděl kolem.

A opět se položil, užívaje sladkého dolce far niente ve vodě.

Honil se za vlnami, chtěje dohoniti tu či onu, lapaje ji rukama, potopil se, chtěje dosáhnouti dna, ale bylo tu příliš hluboko, vrátil se raději na vzduch, otřásaje hlavou, jejíž vlasy a vousy byly plny vody.

Jak tu bylo blaze!

Viděl, jaké horké odpoledne je venku. Prach pokrýval listí stromů, jež bez hnutí, jak modelované, stály podél cest. Unaveně, neradi, plížili se lidé po prašné silnici, vozy se míhaly, prach se zdvihal a vířil ve vzduchu.

Jak tu bylo blaze! Voda nebyla ani teplá, ani studená, necítil jí skorem kolem sebe, jen ji voněl. Ano, voněla takovou zvláštní vůní čistých jezer s nedohlednými dny.

Obeplavával malou plovárnu, kde obyčejně v tuto dobu býval sám.

Díval se na koše plovárny, jež byly zakryty plátěnou záclonou, dole úplně nepřiléhající.

Mimoděk se tam díval, najednou se zarazil.

Pod záclonou, jež zcela nepřiléhala, zasvítla bílá, oblá ramena. Slunce je právě ozářilo a zazářila v plné nádherné své kráse a v celé bělosti.

Nebylo pochyby, někdo se tam koupal v koši a byla to žena, neboť taková krásná oblá ramena může míti jenom žena a to jen žena mladá a krásného těla.

Oslepovaly ho svou bělostí, stále je viděl mihati se v prostore mezi záclonou a pažením koše, prostorem to asi na dvě dlaně širokou.

Obracely se sem a tam, hned viděl šiji, počátky rusých vlasů a zase viděl z předu: hrdlo a počátky mladých, krásných ňader, skrytých v modrém koupacím obleku.

A více neviděl: ani hlavu, ani ostatní tělo, ta žena stála stále v jedné výši, na dně koše a stříkala na sebe vodu, jež šplouchajíc tvořila neveliké vlnky před košem.

Stále se díval na ten kousek těla, bílý, zářící, krásný a pojala ho touha viděti ji celou: její hlavu, oči, rety, ostatní tělo.

Kdo to je a jak sem přišla? Také se zde koupávaly ženy, ale jen v určitou hodinu a tehdy přísná strážkyně koupelny muže sem nepustila.

Ale, tato žena asi ji žádala, by ji nechala vykoupati se a strážkyně asi zapomněla na něho a pustila ji do koupelny. Ano, takové to je.

A jaká je to žena? Je zdejší nebo cizinka? Viděl ji již někdy? Musí se na ni podívati! A proč by se nepodíval. Jsou tu sami a žena ta ho snad ani neuvidí.

A tiše, tichounce připlaval až ku koši, přidržel se za sloup a skrýváje se za vedlejším košem, nakoukl mezerou mezi záclonou a košem dovnitř.

Stála k němu obrácena zády. Voda sahala jí jen nad pás, tak že mladý muž mohl viděti lahodné obrysy jejího mladého těla, na něž přilépl se lehký oděv. Viděl štíhlý krk, bílá ramena a šiji a rusé, bohaté vlasy, stočené v rulík, jen praménky visely dolu na šiji a voda s nich stékala.

Stála k němu zády a postříkovala se vodou, nabírajíc ji oběma rukama a házíc ji na obličej, na ňadra a na hlavu.

A on, drže se sloupu, díval se na ni s tlukoucím srdcem. Byla tak blízko a tak krásná a byli tu sami dva. Jak září její tělo! Jak lahodné, krásné linie boků, jak ohebná, štíhlá šij!

Najednou se prudce obrátila a on uviděl jí do obličeje. Byl to bílý, krásný obličej ženy asi dvacetileté.

Pravidelné rysy brady, rázovitý, pěkný nos, malá, jemná ústa, živé, tmavomodré, rychlé oči.

Nepozorovala ho, stříkajíc vodou a on se na ni díval, zapomínaje na vše kolem.

Jak krásná to žena! myslil si. Dosud nikdy jsem jí zde neviděl. Kdo to je, odkud a kam jde? Je sama zde, či s někým?

A pojala ho touha vymrštit se přes pažení, přepadnouti jí, beze slova ji objati a přitisknouti k sobě její rozpoutané, mladé, krásné tělo.

Ruka, držící se sloupu, mu uklouzla a musil učiniti rozmach, aby se udržel nad vodou.

A tu ona ho zahlédla. Zalekla se, vzkřikla, vidouc upírat se na sebe dva černé zraky pod tmavými kadeřemi, lepícími se na čelo. Vzkřikla a ukryla se pod vodou až po bradu.

A v něm se probudil člověk dobře vychovaný.

Ponořil se pod vodu a vyplaval až asi po desíti vteřinách, dále od plovárny.

Tam si ulehl opět na znak jako prve a hou-paje se na vlnách, přemýšlel.

Jaká to krásná žena! A on ji polekal. Ne-nadála se asi, že tu kdo ji bude viděti. Ale ne-utekla, jen pod vodu se schovala. A jaká je krásná! Jen jednou kdyby ji mohl ještě viděti, jen jednou ještě.

A počal plovati kolem koupelny, dívaje se se strany na koš. Ano, byla tam posud. Byla tam posud.

A neodvracovala se, její obličej vyzíral právě skulinou. Dívá se ven, dívá se na něho. Ano, není pochyby, dívá se na něho.

Zcela zpříma se na něho dívá.

Veliké, tmavomodré její oči jsou otevřeny a upírají se na něho. Ani jediný rys se nepohne v obličejí.

Drží se rukama pažení a dívá se ven.

Nebojí se ho. Ne. Není to strach, co vyjadřují její zraky.

Zdá se v nich čísti:

Díval jsi se na mne, cizinče, svýma černýma očima, nyní já na tebe se dívám. A našel-li

J.V.

FR. KAVÁN.

KLEKÁNÍ.

F. B. DOUBEK.

PORTRETNÍ STUDIE.

tys mne krásnou, já i tebe nacházím krásným. Líbí se mi tvé silné, hnědé ramě, tvé celé mužné tělo, vznášející se klidně na vodě, tvé oči, tvůj černý vlas a vousy. Líbíš se mi celý a spěla bych ti do náruče, kdyby nebylo světa. Nemohu býti tvou, nyní ne, zde, ale dívati se můžeme na sebe, jsme oba mladí, krásní a zdraví!

Ano, to zdálo se mu, že čte v těch zracích.

A srdce jeho zaplesalo. A připlul zase blízko, až ke koši. A ona se neukryla, tak blízko si byli, dívajíce se na sebe plamennými zraky. Ona nabrala vody a stříkla na něho a usmála se, jakoby odháněla mouchu. A ten úsměv pozvedl ho do nebes.

Takový ženský úsměv, při němž zazářil celý její obličej a celé tělo její.

A stříkali na sebe jako malé děti, smáli se, oba rozehráli tou hrou. Nepozorovala, že se její šat uvolnil a krásná mladá její ňadra se objevila. Tak byla zaujata hrou. Vlasy její se uvolnily a spadly jako háv na její šiji. Chtěla je připevniti a tu teprve si všimla, že s ní šat skorem spadl. Zarděla se a ponořila se opět až po bradu do vody. A upevnivši si šat, ještě jednou naň stříkla a obrátila se k východu. Díval se za ní jak vystupuje z vody, jak její bosé, malé nožky capají po schůdkách. Než zmizela v kabině, ještě se ohlédla a pohrozivši mu prstem, usmála se naň.

Cítil i v chladné vodě, jak mu krev rychleji proudí, jak mu srdce buší.

Jaká to krásná a podivná žena! A umínil si, že půjde za ní a řekne jí to, jak je krásná a jak mu je drahá.

Vešel do své kabiny a rychle se oblékl.

Přešel spěšně můstek a byl na silnici. Vedle silnice, hned naproti koupelně, byla stinná, kaštanová zahrada s nepatrnou restaurací.

Vešel tam a usednuv do stínu jednoho stromu, umínil si tam čekati. Skulinami v živém plotě viděl koupelnu.

Poručil si sklenici vína a v očekávání díval se na můstek, vedoucí ku koupelně.

V pěkné, stinné zahradě bylo prázdno, jen u jednoho stolu seděl starý jakýsi pán, pokouřuje doutník a čta noviny.

Mladý muž se naň zadíval. Dle obleku byl to asi cizinec, oděv jeho byl jednoduchý, ale z drahé

látky. Měl dlouhé šedivé vousy, unavený, vrásčivý, rázovitý obličej, šedivé, přímé oči byly ukryty za skly skřipce s kostěnou obrubou.

Pozvedl své zraky, přeměřil mladíka rychlým pohledem a nestaraje se již o něho, zabral se znovu do novin.

Také tento se o něho příliš nestaral.

Byl zcela zaujat pozorováním můstku, po němž měla přijíti.

Konečně, ano, to je ona. Pevnými, drobnými krůčky vykračovala si po můstku. Byla oděna v šedou, vlněnou sukni, v světlou blůzu, přes ruku nesla krátký pláštík, na hlavě měla měkký, plstěný klobouček s peřím.

Přešla přes můstek, vyšla na silnici, ale nešla dále, ne, šla sem, do zahrady. Její kroky zachřupěly v písku. Kráčejíc kolem mladého muže, podívala se naň se strany neudiveným, krátkým pohledem, jakoby chtěla říci: »Aha, tys zde. Věděla jsem, že zde budeš«. A kráčela přímo k starci. Jeho lhostejný obličej rázem oživil. Oči jeho se zaleskly a vpíjely se do mladistvého, svěžího zjevu ženy.

Pohládl ji po tváři a přišoupl jí židli.

Mladý muž neslyšel, co spolu mluvili, ale z celého jich počínání seznal, že jsou to manželé.

On jí krájel jídlo, naléval víno, hladil ji po vlasech, mladý muž slyšel v duchu něžná slova, plynoucí ze suchých, tenkých jeho rtů.

Chvílemi se stařec naň podíval, ale ne lhostejným pohledem, ale jaksi výsměšně.

A hrud' mladého muže se zúžila lítostí.

Tedy jeho je, přemýšlel, jeho, zcela jeho, v celé své kráse, již jsem viděl. Jak je to možno. Jak je to možno, že to krásné, vznešené tělo chvěje se v smyslném objetí tohoto starce? A jak je krásná!

A dívaje se na ni, viděl ji, ne jak zde sedí v střízlivém, jednoduchém oděvu, ale tak, jak ji viděl dole ve vodě, poloobnaženou.

A ona cítila jeho pohledy, obrátila se časem a vrhla mu krátký, důvěrný, významný pohled.

To je můj muž, zdály se její zraky mluvit. On je tak dobrý, tak starostlivý. Ale ty jsi krásnější, tvé snědé páže jsou tak silny a tvůj pohled tak plamenný a vlasy a vousy tvé tak černé a měkké. Ale svět, ale svět . . .

A bylo mu opět blaze. Věděl: tam toho je ženou, ale je blíže jemu, cizinci, který ji viděl v celé kráse a neukrývala se před ním, popřávajíc mu aspoň toho štěstí, viděti ji.

Dopili, stařec zaplatil a odcházeli. A když šli kolem mladého muže, opět se naň podívala, krátce, ale důvěrně. A i on zaplatil a vyšel za nimi.

Šli po silnici, směrem ku městu. Ona, jako by byla unavena, opírala se o jeho rámě, dívajíc se v myšlénkách před sebe na chodník.

Mladý muž sledoval jich kroky v písku, jeho široké, hluboce probořené a její malé, jen na povrchu otištěné. A šel za nimi stále.

Šli přes náměstí a pak postranními uličkami, bez cíle, jak bylo ihned poznati. Nechtělo se jim asi dosud domů a tak bloudili sem a tam.

A on za nimi jako stín.

Hned na počátku ona tušila, že za nimi jde. Cítila to. Obrátila k němu na okamžik obličej aspoň z profilu, tváříc se, jakoby se někam na stranu dívala. Ale i stařec jej pozoroval. Zastavil se s ní pojednou, dívaje se zamračeně, chtěl ho snad nechat předejíti. Ale mladý muž uhnul do postranní uličky a znaje dobře všechny ulice města, vynořil se pojednou opět za nimi, nepozorován.

To jest, stařec ho nepozoroval. Ona věděla, že jde za nimi. Věděla, že za nimi půjde bůh ví až kam, stále že bude obcházeti kolem hotelu kde bydlí, dívati se na okna.

Jak pak by za ní nešel! Stále si ji představoval, jak ji viděl tam v koupelně s tím nebojácným, plným pohledem, jenž ho k ní přímo vyzýval.

Sejde se s ní a vše jí řekne a ona položí krásnou svou hlavu na jeho rámě a bude jeho.

Stařec usne, takoví starci rádi spí a oni půjdou v kraj, ven, do lesů a budou se objímati a radovati se z toho, že se poznali.

A plížil se za nimi, hotov zakrýti se za dům, kdyby se stařec ohlédl. Nebál se ho, ne, ale rozčiloval ho ironický, sebevědomý jeho úsměv.

Vysmívá se mi, bouřilo to v něm, vysmívá se, nazýváje mé počínání pošetilým, u vědomí svých práv na tuto ženu. On ji může každým okamžikem políbiti, obejmouti ji a já se na ni ani dívati nesmím.

A protivil se mu ten stařec, protivil se mu jeho klidný, spokojený obličej, šosácký krok, bystré, lhostejné jeho pohledy.

Jak s ním může ona žíti, přemýšlel. Ona, taková živá, čilá, rozkošná.

A vzpomněl si opět na její tělo, jako mramor bílé, skvělé, zářivé, polité vodou, na pohyby její šije a nahých ramenou a horko se mu rozlévalo žilami.

A oni šli lesem na vrch a on za nimi.

Na vrchu byla věž, odkud poskytoval se velkolepý pohled do krajiny.

Tam oni šli a mladý muž za nimi. A nechal je vystoupiti na věž a pak vystupoval sám. Kolem věže byla pavláčka.

Stařec opřel se o zábradlí a díval se kukátkem dolů, do světa. Ona se též dívala, ale byla roztržita. Tušila, že neznámý mladík je na druhé straně věže.

A jakoby ji bavila pavláčka, obcházela po ní a stála mu pojednou tváří v tvář.

Zarazil se a dech se v něm zatajil.

»Kde vás mohu viděti, mluvit s vámi?« pravil pak přerývaně.

»Bydlíme v hotelu »Kreuz« a večeříme v jídelně. Ale nyní, jděte, prosím vás, jděte, můj muž . . . « a obrátivši se, kynula mu vlídně hlavou.

A on, poslechl, jako malé dítě poslechl a pospíchal dolů, pln radosti a sladkých předtuch.

V uších mu zněla dosud její slova, cítil vůni její bytosti a úsměv její zářil do jeho myšlének.

A vydal se zpátky do města.

Zašel do hotelu u »Kreuze« a vyptával se na ně sklepníka. Byl to jakýsi továrník z Mannheimu s paní. Bydleli zde již asi týden, ve dne chodili po okolí a večer zde večeřivali v jídelně.

Odměnil sklepníka a vyšel ven.

Chodil po břehu jezera a myslil jen na ni.

Koupil si ji, ten Kroesus, myslil si. Ano, zakoupil ji, její tělo zakoupil, ale ne její duši. Ta je volná a touží po lásce, po mužné, veliké lásce, sní o ní a vše obětuje tomu, kdo v ní vzbudí lásku. Její obličej je obličej ženy, která vše podstoupí pro lásku, ničeho se nebojí, je vynalézava, podnikava.

(Příště konec.)

V. HYNAIS.

STUDIE.

UŽ NEMILUJI . . .

Už nemiluji dálky, věčno, neurčito.
 Kolikrát už mi sny mé v nich zabloudily!
 A já se bojím o ně, je mi jich líto,
 a já chci taky chytat paprsek slunce bílý,
 aby mi vzbudil a zahřál všechno, co únavou spito,
 a já chci také zdravé teplo síly.

Ach dálky, temno, nekonečno, moře . . .
 však na všem chorá, vysílená tíha
 a smutný klid vybouřeného hoře.
 A cítíš, víš to: dál, tam kdesi číhá
 šílenství černé, které nemá zoře,
 snad daleko — však ono číhá, číhá!

Ó ne, už nemiluji dálky, neurčito.
 Má duše bledá mi v nich zabloudila,
 a jak jdu za ní, kolem pláčem zní to,
 a já se bojím, moje duše bílá
 mi na vždy, na vždy, na vždy zabloudila
 a mně je smutno, něčeho tolik líto,
 a já už vím, má duše zabloudila.

ZA MODROU RŮŽÍ.

Čekali slunce — já se v západ vydal.
Miluji noc, a konečně znám svůj cíl.
Já ve svých snech jsem modrou růži vídal
a za ní jdu teď v říši vil.

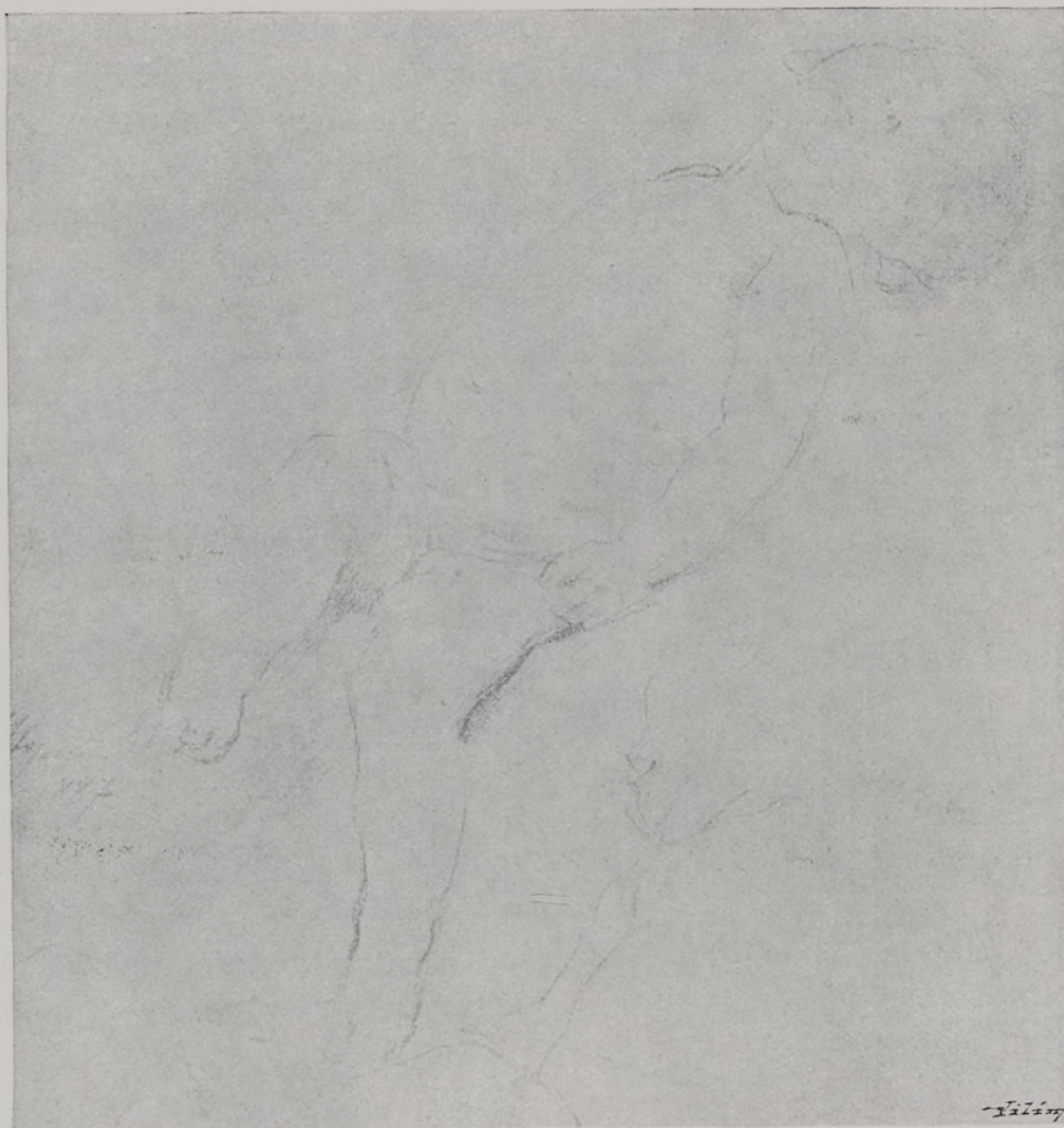
Pod paprsky mé smutné hvězdy bledé
vzkvetla mi v dálce neznámé.
Leč já jdu jistě. Touha mne vede
a cítím, ona neklame.

Vzpomínám: za mnou jitro vzplálo
v tisíci barev duhových —
však jak to vše malé a jak to vše málo!
A i hlas vzpomínek ztich.

Klid kol i v duši. A jak lehko kráčím.
A přec jsem vyšel dávno tak!
Však náhle úzkost: zda životem stačím?
A hvězdu mou zastřel temný mrak.

Tak dávno jsem vyšel! Dojdu k cíli,
má modrá růže, nezvadne dřív?
Můj Bože, jen aspoň tolik síly
bych zdáli spatřil její div!

Však jaká noc teď! A v mé nitro
napadla taková smutná tíž . . .
já opustil život, opustil jitro
a nikdy nedojdu cíle již.

V. HYNAJS.

STUDIE.

NÁLADA V NEMOCI.

Smutek, který nezoufá a nemá co oplakávat,
smutek toho, jež opustil Bůh a neopustila víra,
smutek vzkvetlého kraje, jenž celý sněhem je zavát,
takový smutek se v duši mou vtírá.

Oloupen o svobodu, o zdraví okraden —
co jsem přec v duši své našel nových a neznámých květů;
ba pamatuji, pamatuji den,
kdy úsměv jsem přistih na svém retu.

Ale to všechno tak dávno. Nyní zbyl
jen smutek naposledy.
Na všechno uleh, všechno mi otrávil
takový tíživý, umdlený smutek šedý.

LOTHAR SUCHÝ.

D VĚ ŽENY. — NAPSAL V. OTO- MAR. — (Pokračování.)

A za bábou se zavřely dvěře.

S jáсотem, jež nebylo slyšet, neboť radost
jí zadržela hrdlo, vyšla Cili s Miloušem ven.

Sedli do kočáru, zabalila dítě a kočí práskl
do koní. — —

Po nějakém čase jela s Miloušem, když hodně
zle vypadal, opět k bábě.

Milouš byl šeredný, že nemoh' hůř vypadat.

»Tak je to dobře,« řekla bába. Dala nové
masti, nové bylinky a jakoby nic, vzala si obálku,
kterou jí podstrčila Cili.

Za nějaký čas hoch se vyloupal a jen zbyl
mu zánět v očích.

Doktor, kterého měli stále, divil se, že nemoc
se hojí a sám kapal mu cosi do očí, aby mu
zrak zachoval.

Konečně i to se podařilo a následky šarlachu
byly zažehnány až na to, že dítě bylo velice
slabé.

»Víte co,« řekl jednoho dne lékař Václavovi,
»pošlete svou paní i s dítětem někam hezky da-
leko do lesů. Budou toho oba potřebovat, aby
se zotavili.«

Václav přivolil a tak se stalo, že na nějaký
čas »ovdověl«.

To bylo ku konci května.

XI.

Byl opět sám.

Jeho matka, unavená stářím a poněkud i chu-
javá, obývala svůj pokoj v zadu, s vyhlídkou
na zámek, zvedající se vysoko nad zelenými
valy, podepřenými dole hradební zdí s pilíři na
polo zřícenými. Neopouštěla téměř pokoje toho,
nalezajíc oblíby jen v tichu své komnaty; ze
světa stačil jí kus nebe, omezený rámcem okna,
s tou zvolna měnící se vyhlídkou na zámek,
jehož korouhve na červených střechách otáčely
se dle větru. Těšilo ji číst zbožné a staré knihy,
dumat o minulosti, předpovídat počasí; večer
vždy pozorovat západ slunce a modlit se za svůj
konec, jež čekala již dlouho a který se zvolna
a stále blížil.

S touto bytostí, která jej měla ráda celý jeho
život, s matkou svou, šťastnou a smutnou, věřící
v nebe po smrti, jejížto duše sotva se dotýkala
země, s touto ženou, tichou celý svůj život, byl
nyní Václav opět sám, jako před svatbou. Ale
nebylo tomu tak, jako tehdy.

Tehdy — to bylo tolik nadějí kypících! Tehdy
byl vysoko a rovnal se bohům. A dnes?

První noc, když odjela Cili s Miloušem, —
jakkoli spal bez probuzení následkem dlouho-
trvající, nastřádané únavy, přece to nebyla noc
odpočinku, ale divoká orgie snů a hrůzných vi-
dění, s nimiž zápasil.

Dlouhé hřbitovy s bílými kříži a pomníky ve svitu měsíce. A tmavý chrám, kde u oltáře stála řada černě zahalených kněží, z nichž jeden — o hrůza — místo hostie pozvedl do vzduchu jeho dítě, zalité bolestnými vředy a hnusné. A všichni vztahují své ruce po něm a chtějí je rozsápat. Chce bránit své dítě proti nim a v úzkostech umírá sám. To nejsou kněží. Jsou to příšerní kostlivci a z bílých lebek zejí mu vstříc tmavé, smrtící zory. Chce volat a nemůže. Chce prosit Spasitele, který na kříži se vznáší, tichý prostřed všech hrůz; . . . vrhá se v šíleném bolu pro své dítě, aby je vyrval, ale černý dav jej obstoupil a tmavý mrak zahalil. Omdlévá, země se rozestupuje pod ním, řítí se dolů v černou noc . . . Ale v poslední chvíli podaří se mu dostat se k Spasiteli, obejmout kříž v smrtelných úzkostech a křečovitě jej sevřít.

Jest uštván a zdrcen, ale nad ním vznáší se čarovný, bílý fantom. Je mu, že velká Něha jej objímá, cosi teplého a zářivého se ho dotýká.

»Ježíši Kriste,« volá třesoucími se rty a celá duše jeho utápí se ve sladkém a novém proň moři tepla a štěstí.

Ježíši Kriste! A hle, ten velký a bílý Sen sklání se k němu, objímá jej a zahřívá na svém božském srdci. A teplo, teplo rozlévá se žilami Václava a rozkoš a štěstí plní jej sladkým celováním . . .

Procítl ze sna, nevěda o tom. Slunce, teplé a zářící házelo jemu ranní svůj pozdrav do oken. Zlaté vlasy svých paprsků rozlilo vlnivým proudem po obličejí Václava a divoký, hrůzný sen přešel v rozkošné jitro.

Slunce, ty bože Inkův! Jak možno se zdržet a neklesnout před tebou ve zbožné modlitbě! Ty nehynoucí, který svítíš od počátku v tmách bloudícímu lidstvu. Ty daleký, aby nikdo nemohl tě poskvřnit a vzňatý, aby se ti nikdo nemoh' přiblížit. Veliké, veliké slunce . . . zářící zázraku božství, který se šineš tichounce nekonečným vesmírem. Kam jdem, kam všichni jdem? Vždy za tebou. Za tebou v neznámou naděj. Z nekonečna v nekonečno!

Slunce, velebné, hořící slunce! Zda nejsi ty symbolem lásky, jíž žijeme všichni? Symbolem lásky, z níž proudí a hřeje život?

O kde jsou ty doby nejkrasších, mladých let, když ty jsi svítilo teplej a láska hrála víc duši? Kde jsou?

A Václav bezděky zavřel oči a oddal se snění. Ta krásná jitra májová, jež před lety prožil, na jednou vyhoupla se mu před oči. Ohromná modrá kopule nebes, kvetoucí louky, třpytivé rosou. Skřivani, pějící své roulady ve vzduchu. A vzduch byl tak vlahý a svěží. A slunce tak hezky svítilo . . .

Vzpomněl na ty doby a bylo mu, jakoby opět na prázdniny přijel k své matce. Zase je doma, zas budou spolu — to štěstí!

Jakoby temný mrak, jenž až dosud zastíral mu to slunce, jej líbající, se náhle byl roztrhl, tu pochopil, že opět je květen a jaro, jaro!

A touha lásky, které až dosud byl nepoznal, zachvátila jej úplně. Vždyť místo ní, kterou čekal po boku Cili, našel jen hrůzu a rozklad — ubohé dítě, o které není co stát, jak doktor se vyjádřil. Ale on věří, že jeho dítě se pozdraví; pozdraví v tom jarním, jásajícím slunci, tam v zelených lesích. A zdrávo vrátí se domů a svěží zas bude i Cili. O naděj! O nové žití!

A plný štěstí, že před ním leží zase smavá jitra, vyšel na procházku. Hle, jak daleko již pokročilo jaro! Jak usmívá se na něj celá zem!

O tom ani nevěděl. Všechn ten čas do dneška prožil v hrůzách a ve tmách. A nyní světlo a radost a slunce! — —

V kanceláři klidně minuly mu úřední hodiny a potom opět se prošel. Ale na večer, když k západu schýlilo se světlo nebes, tu přišel do pokoje své matky a smutno, smutno bylo mu v duši.

»Stýská se mi«, jal se naříkat tiše, a jakási úzkost zmítala jeho duši. Počal soumrak.

Jeho matka seděla u okna a v jejím pozadí za vysokými valy hasly červánky — — —

»Bývá i hůř, hochu,« pravila a jala se ho těšit.

Vyprávěla mu, co sama zkusila. Muž její bojoval celý svůj život. Měli z počátku málo, potom však, dík otcově pílí, měli se vždy líp a líp. Unavil se životem a umřel, končila matka.

»Jak je ti dobře, že nemusíš se tak dřít, jako tvůj otec,« v takový asi smysl vyzněla ta drobná historka z úst staré paní. Václav jí tak porozuměl.

»Ale není mi dobře, není mi dobře,« naříkal v duchu. »Ach, také mne snad vše přemůže a čeká mne smrt.«

»Co dělat?« ptal se matky. »Mám jít za Cili?«

»Snad abys jí psal a zatím počkej,« řekla mu matka.

Dal se tedy do psaní a psal i Julovi.

Tu třetího dne k podivení Václavově navštívil jej sám Jula.

»Prosím tě, člověče, jak to vypadáš?« oslovil Václava, prohlížeje si jej od hlavy k patě.

»Vždyť ty šedivíš!«

»Není divu«, řekl trpce Václav. »Mnoho jsem zkusil.«

»Ale to tak nejde dál,« s důrazem hovořil Jula. »Proč si děláš starosti? Viděl jsem včera tvou paní. Hochovi se daří, je úplně spokojena. Nepsala ti? Těší se, že co nejdříve přijede.«

»A jak jsi přišel tam — k ní?« ptal se Václav.

»Teď trochu cestuji. Jel jsem kolem a řekl jsem si, že se musím podívat, co na věci je,

když mi tak hrozné věci píšeš. Ale opravdu, jsi blázeček, hochu, to ti povídám.«

»A Milouše jsi taky viděl?« ptal se Václav a prošel se pokojem. »No — a jaký z něj bude hoch!« slyšel odpověď a podíval se v okno. Bylo venku hezky a v něm samém se vyjasnilo.

»A co tu budeš dělat?« obrátil se náhle k Julovi. »Poslední dobou navštěvuješ pilně naše město.«

»Dokud jsem byl v cizině, tak to nešlo,« pravil Jula. »Za to si to nyní vynahradím. Chci konečně také něco užít. Obdržel jsem pozvání, abych se účastnil dnes odpoledne výletu do lesa. Bude-li ti libo, připoj se ke mně. Radím ti to, ba přikázal bych ti to, kdybych byl doktorem. Špatně vypadáš. Máš chodit denně do lesa.«

»Jací jsou to lidé, jaká společnost?«

»Samí známí. Tak trochu jako na Střelnici tenkrát — pamatuješ?«

»Jako na Střelnici? začervenál se Václav. »To tam nepůjdu.«

G. ZOULA.

LEDA.

A. SLAVÍČEK.

PODZIM.

»Ale blázínku,« vykřikl Jula a dal se do nehorázného smíchu. »Vilma s sebou nepůjde, neboj se.«

Václav se na něj podíval. »Nežertuj,« řekl, »mně není do žertu.«

Jula bubnoval prsty po stole. »Tak půjdeš — nepůjdeš? Odpoledne jsem tu ve dvě hodiny a do té doby se rozhodni.«

Vytáhl z kapsy hodinky. »Teď máš jedenáct. Půjdu zatím za svou záležitostí a odpoledne — na shledanou. Sice mne tu vícekrát neuvidíš a nedozvíš se ani slova ode mne, co dělá Cili a Milouš. Na zdar!« Odešel.

XII.

Nezbývalo Václavovi, nežli jít na výlet. Ani vymluvit se neměl na co, neboť náhodou měl odpoledne prázdno; počkal tedy na Julu a s resignací hodného člověka vydal se s ním na cestu.

Den byl proměnlivý. Oblaka bílá a šedá honila se po nebi, ale celý kraj dýchal svěžestí ve stínu přeletavých mračen. A když slunce jimi vysvitlo, do dálky zaplála žluť polí, zeleň luk a modro lesů.

Tam ty lesy, zahalené vzdušným pláštěm — jak lákaly Václava!

Tam vždycky rád chodíval; na brouky, na květiny, když chystal si pro školu sbírky; tam poznal kde kterého ptáčka, zpěváka i škodnou; tam zažili ty krásné studentské výlety, které se víc nevrátí a jimž nynější se nemohou vyrovnat.

A lesy rozuměly Václavovi; když přišel mezi ně, zahrnuly jej svým stínem, svou vůní a kouzlem samoty. Ve vrkání holuba, houkání dudka a hlasu much, tančících ve vzduchu mezi kmeny, bylo slyšeti píseň:

Jsme ostrovy duším opuštěným a zemdlým. Chytáme paprsky slunce do svých větví a listů a strásáme s korun svých opojení vyššího, dalekého světa do hnízd a do srdce a všade, kde vzejít má nový život.

Koupáme hlavy své v moři větrném, které nám vypráví báje o bratrských, vzdálených pralesích, kde silněji bije tepna země; slyšíme pohádky o krajích neznámých, kam nepřišla noha člověka. Máme svá tajemství, svá zákoutí, kde je mnoho

lásky a umírání. Strásáme deště s oblouků duhových, když rozklenou se nad námi. Pijeme pozdrav ten s vysokých mraků, jež zrodily se v nitru bratří našich u moře. Stavíme bouřím hrdě se vstříc, podobni harfám, na kterých kouzlí lkavé své písně. A nejvíc nás dojímají okamžiky velkého ticha, svaté hodiny polední, když usínáme ve mdlobě svých vůní; pak večery, kdy červánky nás polévají; a půlnoci, kdy mlhy tančí na pasekách a naše Panna projíždí se na jelenu v paprscích měsíce. Nemilujeme však noci, kdy střelné rány nás probouzejí ze spánku a v usmívání jitra rudne krev zabitých. — —

I slyšel Václav tuto píseň lesa a hlas jeho duše chtěl ji doprovázet.

Tu však obrátil se k něma Jula, a vyndavaje z kapsy pouzdro na doutníky, ptal se ho, nechce-li kouřit? Když slyšel, že ne, zapálil si sám a vdechuje labužnický dým doutníku, pravil:

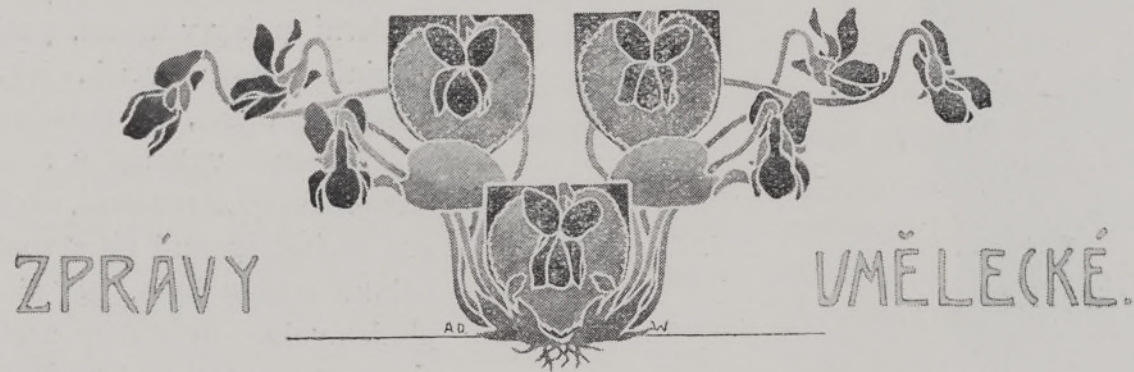
»To zde voní krásně v tom lese. Já mám veržinku a ty máš žínku. Dobrá, že jsem si vzpoměl. Něco o tvé paní. Smím mluvit upřímně?« A když Václav souhlasil, pokračoval: »Tvá paní je jedna z těch, které za svobodna nepoznaly neštěstí; tu když se vdají, diví se, když nějaké přijde. Jejich názor na život je vskutku dobrácký. Když potká je v manželství zlý osud, myslí si, že muž je vším vinen. Vyrostou v myšlence, my muži že jsme všemohoucí a zatím vládnou námi právě tak podivné síly, jako vším na světě. Těžko je takovým dětem něco vymluvit. Ale já myslím, tvá paní není právě nejhorší. Když jsem s ní mluvil, přivítala mne dosti mile a musím říci, že se dovedla ovládat. Doufá, že se vrátí co nejdříve k tobě a to jí dodává síly.«

Václav šel mlčky s ním a Jula dokončil:

»Ta krajina, kde mešká s hošíkem, není tak pěkná jako jiná, o které vím. To je na druhé straně odtud (ukázal), vlakem za malou půl hodiny se tam lze dostat. Jsou tam bukové a jehličnaté lesy s tichou vesničkou. Mám tam příbuzného lesníka, s kterým občas byl jsem na honu. Je tam také rybník, na kterém se střílí kačeny. Myslím, že ještě letos dostanu dovolenou a pak tam hodlám několik pěkných dní ztrávit.«

Václav jej poslouchal roztržitě.

(Příště dále.)

— Velice interessantní sněmovní referát přináší v posledním čísle 17. »Kunst f. Alle.« Poněvadž referát tento výborně charakterisuje umělecké poměry tak malé země jako jsou Bavory, dovolujeme si jej přinést v doslovném překladu, co malé porovnání s poměry našimi:

R. Mnichov. Dne 21. a 22. dubna jednalo se ve sněmovně bavorské o části rozpočtu ministeria kultu, vztahujícího se ku státní podpoře umění výtvarných. Vládou do rozpočtu dané sumy byly beze všeho povoleny. Mimo akademii výtvarných umění, pro kterou roční příspěvek 200.000 marků v rozpočtu min. kultu stanoven jest, sluší zde uvést sumy 70.000 marků jako příspěvek galeriím, pak 25.000 m. kabinetu mědirytin a kreseb. V poslední sumě obsažena je položka ročních 8500 m. na zakupování mědirytin a kreseb a byl ze samého středu poslanců dán popud, aby tato suma příští byla zvýšena, aby kabinetu bylo umožněno, sbírky co možná brzy doplnit. Ministr také vskutku přislíbil pro příští rozpočet zvýšení této položky. Pod názvem »na podporu a povznesení umění« vložena do rozpočtu další položka 60.000 m. za účelem podporování sochařství a malířství v rozličných částech země i dávají se z toho příspěvky na pomníky, fontány, kostelní obrazy, malovaná okna, výzdobu starožitných radnic atd.; dále ročních 100.000 m. na získání výtečných uměleckých děl, zvláště pro státní umělecké sbírky. Z této sumy mají jako až dosud hlavně díla moderních umělců zvláště z internacionálních a výročních výstav v Mnichově kupována býti. Pro povznesení těchto pravidelných internacionálních výstav je mimo to do rozpočtu zařaděna položka 8500 m.

Mimo tyto v rozpočtu obsažené položky jsou ministeriu k dispozici úroky z uměleckého fondu 18—19.000 M., jichž se většinou na zakupování v atelierech a na dražbách používá. Všeobecné debatty o výši rozpočtu k účelům výtvarných umění byly letos poněkud živější a stály průměrně mnohem výše než v dřívějších letech.

Poslanec Dr. Deinhard vytýkal způsob, jakým obrazy v nové pinakothece rozvěšeny jsou, beze všeho totiž celkového, systematického a historického pořádku. Ministr uznával tyto nedostatky a podotkl, že nová pinakotheka pozvolna se přeplňuje, čímž se stává, že při nesystematickém věšení nejruznějších obrazů, jeden obraz druhý ubíjí.

Ministr sdělil, že v nedaleké době bude nutno zabývat se myšlénkou, aby pro státem zakoupená díla nové a lepší místnosti se opatřily. — Poslanec v. Vollmar podrobil v dlouhé řeči, ostré kritice některá nově koupená díla, zvláště Uhdeovo »na nebe vstoupení;« neboť tento obraz od samotných ctitelů Uhde považován je za slabší jeho dílo; a tím, že Uhde

dal se komisi pro zakupování pohnouti ku přemalování hlavní figury, věci pomozeno nebylo. Vollmar pozastavoval se také nad cenou 25.000 m. a podotýkal, že obnos ten považován jest od umělců vynikajících, kteří pinakotheca díla svoje prodávají, dnes za jakousi taxu, a že pokládá se jaksí za věc cti, neprodávati levněji než za 25.000 m.

Poukazoval naproti tomu na Francii, kde umělci čest, býti v Luxembourgu zastoupen, také za něco si cení, tak že stát poměrně levněji umělecká díla získává. Zvláště vytýkal Vollmar, že nebyla v předešlém roku zakoupena plastická grupa prof. Christ. Rotha, ve skleněném paláci vystavená, která proto, že představuje scenu z rodinného života dělnického, pro přijetí do Glypthotheky za hodna uznána nebyla. Vollmar navrhoval, aby komise pro zakupování, která dosud pro každou výstavu zvlášť byla volena, ustanovena byla jednou pro vždy. Ministr nepřistoupil však na poslední návrh, poukazuje na rozbroje mezi mnichovskými umělci; takovéto stálé komisi, dána by příliš veliká moc do rukou. Ministr obhajoval koupi Uhdeova obrazu, pro který, se když hlavní figura byla přemalována komise velkou většinou vyjádřila. O taxě za obraz nemůže býti řeči, v některých případech bylo již více, v mnohých ale za vynikající věci také méně zapláceno.

Ve Francii uskutečňují se podobné koupě daleko snadněji, neboť stává tam jen jediná státní galerie, kdežto v Německu jest jich celá řada a tyto by konkurencí mezi sebou ceny do výše vyháněly. Proti poslancům Dr. Deinhardovi a Kohlovi obhajuje ministr dále povolání Stucka a Zügela na akademii; Zügel jest dnes uznaně nejlepším malířem zvířat v Německu a nezískat Stucka za profesora akademie bylo by hříchem pro ministra kultu.

Dílo Rothovo nebylo navrženo komisi z čistě uměleckých důvodů, neboť má své velké vady. Při odstavci generální konservatoř uměleckých památek a starožitností barovských, v němž jest ročně na inventarisování uměleckých památek 7000 marek a na udržování kostelních a jiných uměleckých a historických památek zemských 20.009 marek povoleno, rozpředla se ještě živější debata k vůli zasahování státních úřadů do restauračních prací historicky a umělecky interessančních kostelních staveb, při čemž stěžováno se strany klerikální na přílišný vliv, který si státní úřady dovolují a dožadovány přibrání církevních znalců; při tom odkryto klerikály několik povedených kousků státní stavební byrokracie.

— ZE »SECESSE« VÍDEŇSKÉ podáváme ještě malou ale velice zajímavou statistiku. Od zahájení výstavy do 15. května zakoupena celá řada uměleckých děl následujících autorů: C. Moll, John Alexandr, Piere Legard, A. Roll, R. Alt,

KAREL ŠPILLAR.

E. Jettel, Walton, H. Muhrman, A. Berton, A. Hölzel, J. Engelhardt, M. Pirner, E. Stahr, G. Klimt, L'Hermitte, Jules de Kollman, W. Strang, F. Knopff 8 kusů!), H. Tichý, F. Hohenberger, L. Siegmundt, A. Mucha, Möller-Schönheyder, Kruis, Th. Axentowitz, H. Bartels, Piere Jeaninot, Giovani Segantini, (5 kusů!), F. Stuck celkem 46 obrazů, 4 litografie od E. Grassetta a 1 barevné sgrafito od W. Crane. Dále různé plastiky vesměs bronzové i stříbřené od G. Framptona, F. Stucka, Van den Stappena, Carabina 4 kusy, od Charpentiera 14 kusů různých reliefů a 9 prací C. Meuniera, celkem 32 plastik a 20 různých dekorativních předmětů jako koberce, výšivky, nádobky, vázy, lampy a p. Vysoký počet zakoupených děl překvapuje tím více, známe-li práce a jména autorů a srovnáme-li, jak celkem slabé věci se kupují v »Künstlerhause«, pro »Secessi« je to úspěch potěšitelný.

VÝSTAVY.

UMĚLECKÁ VÝSTAVA KRASOUMNÉ JEDNOTY V RUDOLFINU. Čekali jsme letos zvědavě na výstavu Rud. a měli jsme k tomu jistě plné právo. V posledním roce

vzbudil se i u nás nepopíratelně značný interest pro moderní směry v umění, psalo se a diskutovalo mnoho veřejně o požadavcích, jaké na moderní uměleckou výstavu činíme, a můžeme bez přepínání říci, že právě Manes vykonal v tomto směru kus práce nejen theoretickými diskusemi, ale i prakticky svou výstavkou, kde ukázal, pokud při skromných rozměrech Topičova Salonu možno bylo, jak si takovou výstavu přibližně představuje. Bylo tedy zcela přirozené očekávání, že Krasoumná jednota konečně jednou pochopí svoje povinnosti ne k českému umění — pro ty jevila vždy velmi málo smyslu — ale aspoň k modernímu umění vůbec. Něco neurčitěho o této nutnosti kmitalo patrně letos svědomím pánů z výstavního komitétu, jistá snaha tu byla, to je ne popíratelno, ale co platna všechna dobrá vůle, kde schází porozumění.

Tak vyšla ze všeho jen jedna novota, to kuriosní uspořádání velkého sálu, rozdělení na malá oddělení, nejvíc ještě tak stájím v šlechtických konírnách se podobající. Vůdčí snahou bylo nejen vyhověti tomu již křičícímu požadavku dvouřadového zavěšování obrazů, ale také vtěsnati zase mermomocí do malých místností Rudolfských na 755 uměleckých děl.

Upozorňujeme letos opět na tento nepoměr oproti výstavám vídeňským, kde i v zastaralém »Künstlerhause« letos umístěno v 25 sálech pouze 691 uměleckých děl, nehledíme-li ani ku vzorné výstavě secesse, která po většině zachovávajíc systém jednořadový, umístila ve 12 sálech 534 předmětů z nichž skoro polovina připadá na menší kresby a předměty dekorativní uměleckého průmyslu.

K radikálnímu prostředku, který by jedině pomohl, neúprosné jury, která by vyhodila všechnu tu hrůznou prostřednost a kladla skutečně umělecké požadavky — k tomu se krasoumná jednota ani letos neodhodlala.

V jury i výstavní komisi musili by míti ovšem rozhodující slovo umělci, aby bylo možno něco takového, ale tomu tak není.

Ne, že by snad nebylo v jury opravdové snahy uspořádat jednou výstavu poněkud vyššího uměleckého niveau, u jednotlivců z nich by ta vůle byla, ale tříští se vždy o věčně známou tvrdošijnost správy Krasoumné jednoty, která ve věcích umění pražského považuje se za neomylnou. A tak stane-li se mnohdy, že někdo z jury ohradí se přijmutí slabší práce, konstatuje se, že autor osobně byl pozván dle stanov společnosti nepodléhá jury a správa jednoty tak přes hlasy umělců rozhoduje o jakosti svých výstav. Je-li případ mnohdy tak křiklavým, že jury navrhne, aby umělec ten pro příště zván nebyl — mlčky se k tomu svolí, uplyne rok zapomenutí a starý šlendrián přijde znovu do proudu.

Nechceme ostatně bráti jury v úplnou ochranu dobře vědouce, že by energické vystoupení muselo míti aspoň částečného výsledku. Je v tom ale zase kus staré naší povahy, že vůči cizímu podniku a jeho společensky vysoce postaveným funkcionářům této energie se nám nedostává, že tam

přichází se vždy s ochotou i povolností vstříc, že všechnu tu práci, kterou zasedání v jury spotřebuje, čelní umělci naši rádi věnují — vždy spolupůsobí — kdežto v podnicích čistě národních, jmenujeme jen účastnění se porad umělectva českého o výstavách v Paříži a ve Vídni, nebylo možno shlédnouti je v jednom šiku.

Společnost Rudolfská je si také touto ochotou jista a na ni valně hřeší. A najde-li se mezi mladšími někdy takový nerozuma, který dobře jsa o průběhu práce jury spraven, volbu na něho připadnuvší nepovažuje za vyznamenání, a členství jury z příčin těch nevezme — neuvede to společnost nijak do rozpaků; má v zásobě vždy umělce, kteří v ochotě své ještě ji podporují.

A tak je letošní výstava vlastně stejně slabá, ne-li slabší výstav předcházejících.

Staré stesky musíme opakovati znova:

Z ciziny nedovede si Krasoumná jednota opatřiti nic téměř, co by zahraničné hnutí charakterisovalo, a zabloudí-li sem co moderního zvláštní náhodou, pověsí se to tak, aby si toho pokud možno nikdo nevšiml. Vedle dobrých prací lidí domácích postoupí se lepší místo protežovaným amatérským obrázkům atd.

Ale ovšem, pro koho by se namáhala Krasoumná jednota? Pro naše publikum? To patrně starý pořádek docela schvaluje. Všimněte si jen, co se zase letos prodává. O, naše publikum není daleko tak lehkomyšlné jako ti potřeštění Vídeňáci, kteří si rozeberou Thaulowa, Segantiniho, ba i toho bláznivého Khnopffa v prvních dnech!

Ale trpko mluvit o tomto obecenstvu. Vina je nejen na něm, ale i na těch, kteří je nevychovali, a i na nás samých.

Můžeme již jednou si říci: po tolika nezdařených pokusech jsme již s tou nečeskou a neuměleckou Krasoumnou jednotou definitivně hotovi; pomozme si odhodlaně a rázně sami. A ty jednotlivé výminky, ti kteří mají vedle porozumění, jistě aspoň dobré vůle, když ne prostředků, velice mnoho, při dají se jistě k nám.

Ale vraťme se do Rudolfského nazpátek. České umění vykazuje dvě práce velkého dechu a velkého stylu: Hynaisova Parise a Myslbekova kardinála. Jedna z těch pracována na objednávku; druhá, malovaná již před několika léty nenašla dosud kupce. To jediné jest již dosti charakteristické a výmluvné pro naše poměry. Žádá se sic stále na našich umělcích, aby se representovali v cizině a dobývali slávu českému jménu na světových výstavách — ale prostředky se jim neposkytnou, aby mohli velkou práci podniknouti. Můj bože, vždyť to stojí peníze, namalovati takový obraz, jako je Paris, nestačilo by k tomu bez nich ani umění třeba tak veliké jako je Hynaisovo! A taková práce se pak léta neprodá. Ať si uvědomí jednu naše publikum, jaké to nadlidské a nepřirozené oběti na svých umělcích žádá, na lidech, kteří nemají

pevnou existenci finanční, a kteří jsou závislí na tom, co prodají — a ať si uvědomí také již jednu povinnost, která mu z toho vyplývá.

Proberme tedy nejpozoruhodnější věci pořádkem, jakým při prohlídce výstavy napadnou.

V českém sále prvním na řadě je J. Holub (č. 62, 183) s krajinami poctivě, ale trochu příliš střízlivě malovanými; lesní studie J. Minaříka (č. 73, 148, 199, 422) vykazují sice dobré detaily, ale celek trpí úzkostlivým prováděním. Čeho těmto se nedostává, to má Slavíček v plné míře: jeho »Podzim« (č. 68) trpí sice špatným osvětlením, ale i tak poznáte, že je to práce velice malebně a svobodně traktovaná, dílo umělce, jehož ukázala výstava Manesu na-

M. ALEŠ.

šemu světu jako prvního českého krajináře. A vedle prvního krajináře první talent malířský mladé generace, J. Schusser. Jeho »Sen letní noci« (č. 77.) je nejen motiv svrchovaně poetický, ale také studie měsíčné noci tak svědomitá a dokonalá, jaké u nás není dosud příkladu.

E. Dítě (č. 93) vystavuje »Pietu« velmi korektní a pročitěnou. A hned vedle Hynaisův »Soud Parida« (č. 94) je na každý pád velký chef d'oeuvre letošní výstavy. Malířsky i kreslířsky neudělal snad nikdy Hynais nic lepšího; věru z toho, co se v posledních letech v plein-airu vytvořilo, jen snad slavná Harrisonova Arkadie snese s tím porovnání; Harrison, ač snad v barvě ještě svěžejší (což přirozeně možno docílit pouze malováním na místě, kopírováním celého obrazu dle přírody věc při obrazu jako »Paris« nemožná), zůstává zase v kresbě pozadu. Je věru těžko diváku nemalíři učiniti si pojem, s jakými obtížemi je nutno při takovém díle zápasiti a co to znamená, překonati je tak svrchovaně, jako to Hynais učinil.

Zároveň vystavuje mistr zcela malou podobiznu, skizzu (č. 179.) mužské hlavy, ale tak charakteristickou v kresbě, živou u výrazu a takové noblessy v barvě, že jako umělecké dílo nijak za Paridem nezůstává pozadu.

Velkou chválou Podobizny (č. 95) od Maxe Švabinského je již, že snáší dobře tak nebezpečné sousedství jako Hynaisovo. Je to práce neobyčejně vyspělá a harmonicky vyrovnaná, stejně elegantní v uspořádání, kresbě i barvě.

Beneš Knüpfer vystavuje Andromedu (č. 100) čtenářům V. Směrů z reprodukce známou, mariny a krajinu, velmi zajímavé, ač snad letos méně svěží a překvapující než jiná léta. O symbolický motiv pokusil se mladý začátečník Josef Mandl v obraze »Palma míru« (č. 102).

R. Pollák vystavuje 3 obrazy z nichž nejlépe zamlouvá se nám podobizna dámy (č. 161.) velice měkce a jemně modelovaná.

Portretům Váchovým (č. 127, 175) škodí přílišná rutina a zběžnost v provádění, ale vynikají při tom značnou měkkostí. Za to podobiznu mladé dámy v mnohém ohledu pozoruhodnou vystavuje Adolf Wiesner (č. 129). Hlava patří mezi nejproduševnější celé výstavy, a je spolu s poprsím v tonu velice měkce a malebně sladěna. Též druhý obraz Wiesnerův, »Dlouhý zimní večer«, (č. 193), známý čtenářům Směrů, vyniká pečlivým studiem valemů. Práce menší než jindy váhy vystavují letos Doubek (č. 144) a Slabý (149.) Ani Vlčková podobizna (č. 152), ač velmi svědomitá, nestojí na lonské výši.

Dva mladí vystavují dva venkovské genry, ale jaký rozdíl individualit! Homoláčova Pasačka (č. 159) byla malíři jen záminkou, vítanou příležitostí k studiu osvětlení pozdně večerního, z něhož vyvážil stemnělý, velmi zajímavý ton svého obrazu. Špillarův obrázek »po škole« (160) upoutá každého diváka svým obratně vypravovaným anekdotickým obsahem, ale uspokojí i přísného soudce provedením technicky velice zdařilým. Pak upoutají ještě portrety: Jelínkova mužská podobizna v plein-airu (č. 189) pilně studovaná, ale trochu suše malovaná; z dvou podobizen Sochorových (č. 204, 208) zamlouvá se mužská, hlavou energicky kreslenou a živou ve výrazu. Z krajinářů nejmladší,

Otakar Lebeda, (č. 211), zůstal naposledy, ale jeho studie od Nových hradů zaslouží si neposlední místo.

Dole v akvarelech jsme ještě dříve hotovi.

Hanuš Schwaiger vystavuje tři čísla (425, 430, 490), zvláště zajímavou »Barevnou zkoušku«, při které se náhodou Krasoumná jednota zase jednou rozpomněla na své povinnosti k českému umění, a malý, ale výborný »Selský statek ve sněhu«.

Široce traktované, lehké akvarely vystavuje Braunerová (č. 427, 435); serii pražských pohledů Šimůnkových (č. 485) považujeme za nejlepší, co mladý malíř až dosud vystavil; je v nich mnoho vzduchu i světla, porozumění pro krásu Prahy i — porozumění pro akvarel daleko větší než v jiných jeho poněkud úzkostlivě prováděných pracích. Slavíčkův »Lesní motiv« (č. 460) je výborný, a rovněž Švabinského perokresby (č. 495, 512, 513); zvláště podobizna č. 495 je ve svém genu mistrovský kousek a svědčí o novém kroku ku předu, k větší ještě energii a volnosti v zacházení s obtížným materiálem.

Z kreslených věcí zasluhují konečně ještě zmínky kartony F. Urbana svědomitě a pečlivě provedené.

Že je cizina letos nadobyčejně slabě representována, zmínili jsme se již v úvodu. Jmenujeme dobré portret od Manna (č. 4), Nauenna (č. 9), velmi dobře malovaný genrový motiv od Echltera (č. 19), velmi zajímavým jednotným tonem vynikající obraz Dettmanův »Návrat ztraceného syna« (č. 30), a večerní náladu se stkvěle studovaným světlem od Emila Clause (č. 33).

Hrozné světlo v loggii ubíjí zcela jednoho Wislicena (227) a jednu marinu »Soumrak« (č. 288) od Alexandra Harrisona. Je svrchovanou nešetností, nevím, jestli z nedbalosti, nevědomosti nebo neporozumění zaviněnou, pověsiti práce — třeba nikoli nejlepší — takového mistra jako je Harrison, tak jako se stalo letos v Rudolfinu. Ztrácejí se všechny tři, (č. 337, 371); ale i tak můžeme se obdivovati aspoň na marině (č. 337) večernímu nebi s obdivuhodnou lehkostí a nepochopitelným mistrovstvím malovanému.

Velmi zajímavé, ač trochu jednotvárné bohužel a příliš časem stejné krajiny dekorativně pojímané vystavují Skotí. Jmenují měsíčné fantasie Macaulay Stevensonova (č. 342, 343, 350). Lenbach vystavuje podobiznu Gladstoneovu (č. 344) v barvě zcela dle receptu starých malovanou, ale znamenitě kreslenou a psychologicky hluboce pochopenou. Také jeho pastelová podobizna dámy stojí na staré výši.

Výborný, velmi energicky malovaný vnitřek lesa vystavuje Courtens (č. 372).

Dole vyniká stkvostně uhlem kreslená »Hollandská krajina«. Storma van's Gravesande (č. 503), rytiny od Helleu Klingra — u tohoto kazí polovic dojmu způsob, jakým jeho práce Drážďanská firma vystavuje: vytrhne z každého cyklu jeden, dva listy a znemožní téměř zcela všechno porozumění —; Munch vystavuje zajímavý portret Knut Hamsuna (č. 666); lithografie Strang a zvláště znamenité, velice měkce kreslené a jemně komponované věci Shannon.

Ve dvoraně zasluhuje povšimnutí Leo van Aken (č. 704) a dvě krajiny Didier-Pongeta (č. 715, 717). —K.

(Ukončení příště.)

A. MÁRA.

HLAVICE PILASTRU.

— SOCHAŘSTVÍ NA VÝSTAVĚ V RUDOLFINU — A VE VIDNI R. 1898. Nechceme podávat snad nějaké kritiky, jen pouhé porovnání. Především číselné. — V Praze vystaveno mezi 755 vystavenými uměleckými pracemi 38 plastik. — Ve Vídni v Secessi mezi 534 — kusy 105 sochařských. Kdežto ve Vídni sochařství obnáší celou pětinu veškerých prací, zastoupeno u nás v Rudolfinu tak slabě, že tvoří pouze jednu dvacetinu.

Samo sebou se rozumí, že dnes z uměleckého stanoviska počet prací nijak nerozhoduje — a uvádíme-li čísla ta činíme tak jen z toho důvodu, abychom stanovili nepoměr mezi vystaveným sochařstvím a malířstvím.

U nás v Praze plastiky vystavovány po většině od umělců domácích.

Tak letos především upozorniti nutno na monumentální sochu Myslbekova kardinála Schwarzenberka určenou pro kapli chrámu sv. Víta, nesoucí všechny známky umělecké individuality Myslbekovy, kterou dostatečně osvětluje úspěch jakého pracemi svými vždy v cizině se dodělal. Z mladších pozoruhodnější prací zastoupeni Šaff plastickým portrétem Dr. K. (719), kdežto obě druhé jeho práce daleko za touto zůstávají pozadu. V. Amort, který portrétem Julia Zeyera (725) oproti loňským stoupl u podání životnosti, detailu i celku, dále Pekárek a Hallmann, (723, 732) pracemi svými určenými pro barokní fačadu vídeňskou, F. Stránský portrétem Jana Topinky (735) a pražský rodák A. Reinitzer bron-

zovou soškou »Harfeník« (718). Vedle těchto všech prací samostatně stojí F. Bílek (755) svým výkladem o Madonně. A malou ještě jen poznámku. — Jako s nadšením zadívati se možno do portrétu votivní sochy Myslbekovy, tak oproti tomu nepříjemně dotýká se nás podobizna F. Palackého od A. Poppa, která přímo zadána zemským výborem postavena bude v Pantheonu Musea. Mělo by se se strany sl. zemského výboru trochu přísněji hleděti k tomu aby sochařství české věkům příštím zachované, bylo důstojněji representováno, než se stane touto prací.

Kdyby však z tohoto přehledu mělo se souditi na roční produkci sochařství českého, byl by to pro nás výsledek nevalný. Bohudík, víme však, že výstava Rudolfinu bývá vždy kusá, některý umělec vůbec se Rudolfinu straní, jiný nejnovnější výtvoř své vystaví nejprve v cizině, a pak teprve u nás. Nemáme tedy u nás dnes ani jediné výstavy, v níž by se ukázalo co v tomto oboru za rok se vytvoří, toho přehledu, který v uměleckých střediscích ciziny pravidelně stává.

A kdybychom ani tohoto neočekávali, což opravdu v Rudolfinu není hlavním úkolem, jsou výstavy Rudolfinské neobyčejně chudé účastenstvím ciziny. Zřídka zabloudí sem vážnější práce cizí. V tom ohledu staly se letos zvláště poučným umělecké výstavy vídeňské.

Je pravda, že naprosto neuspokojuje nás výstava Vídeňská společnosti staré v »Künstlerhausu«, co se úpravy týče. Hlavní oddělení sochařství umístěno v ohyzném přístavku,

V. MAŘAN.

HLAVICE PILASTRU.

F. OHMANN.

který vnějškem svým i v uvážení, že se jedná o provisorium dává špatné svědectví vídeňské umělecké komisi na radnici (existuje-li nějaká), v přístavku kde natlučeny četné plastiky, tak že slabým ale protěžovaným vídeňským pracem poskytnuta místa čelná — ostatním, mezi jiným i umělecky vynikajícímu Myslbekovu kardinálu Schwarzenberkovi daleko podřízenější.

Je ale také pravda, že zde vedle umění Rakouska seznámiti se možno s uměním téměř celé Evropy, jež zastoupeno jest několika umělci světového jména.

Z Rusů Antokolskij svým bronzovým Me-fistem, z Francouzů Frèmiet bronzovými skupinami Gorilly a sv. Jiřím, Rodin, pracemi v mramoru, bronzu i sádře. Chaplain celou kolekcí svých výborných medailí, jež umělecky tak převyšují produkci vídeňských medailleurů Scharfa, Pavlika i známého Tautenhayna, jenž letos sice nevystavuje, který ale je nejvýznamnějším medailleurem Rakouska, který také naši Krasomnou jednotou poctěn zakázkou jubilejní medaille.

Z Belgičanů znamenitě zastoupen Van der Stappen skupinou »Budovatelé města« a studií ku sv. Michaelu. Ze Španělů Querol výborným reliefem sv. Františka. Z Němců pak především Klinger mramorovým aktem ženským, neuvádíme-li ostatní autory méně cenných prací.

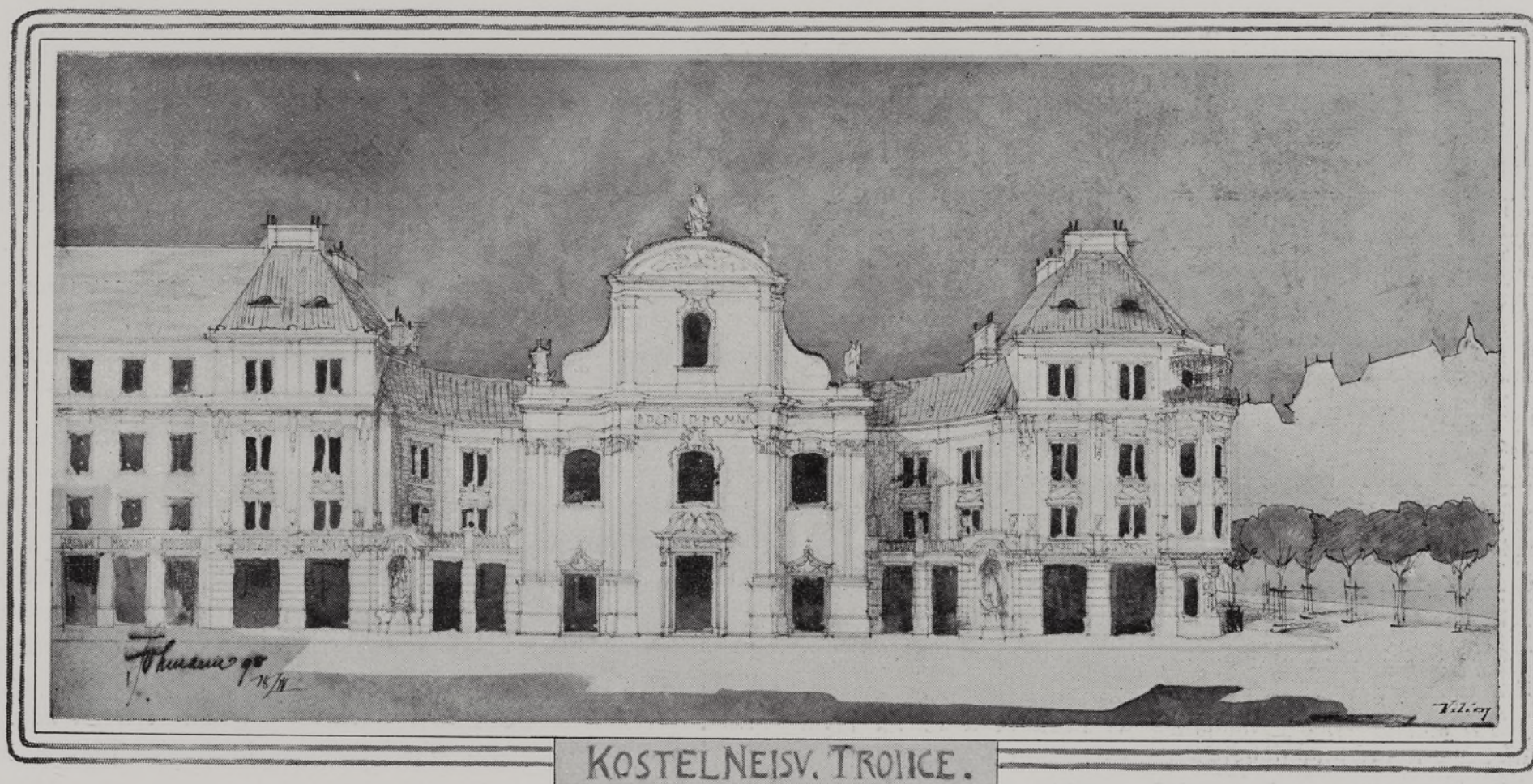
Z Čechů zastoupeni Myslbek svým kardinálem — z bronzu odlitým, pěti skizzami českých patronů k pomníku sv. Václava, a portraitem hr. Lva Thuna pro parlament určeným — dále Vosmík sochou Krista na poušti v životní velikosti a Stránský portrétem J. Topinky z Rudolfiny známým.

V druhé výstavě vídeňské Secesse, najdeme až na malé změny skoro tatáž jména. — Zde ovšem působí sochařství jako vůbec celá výstava svým vybroušeným arrangementem který tím, že nijak neunavuje navštěvovateli pobyt ve výstavě příjemňuje a příležitost mu dává bez obtíže každé jednotlivé dílo samostatně pozorovati a vnímati.

Nejčteněji zastoupen zde Belgičan Meunier, v samostatném salonku pracemi malířskými, sochařskými (vesměs bronz); z nichž tyto svoji neobyčejnou živostí a předmětem svým (po většině postavy a scény ze života dělníka belgického) hluboký zanechávají dojem. Z Belgičanů zastoupen dále ještě Khnopff a Van der Stappen. Vedle Meuniera nejbohatší sbírkou skví se Charpentier svými dekorativními návrhy plaquet cínových a bronzových, i ostatních umělecko-průmyslových pro tlačenou kůži, papír a p., k němuž v tomto oboru práce druží se Francouzové Vallgreem a Carabin, kteří v bronzě i dřevě podali

řadu zajímavých drobností, dekorativních, jaké u nás do dnes jsou podceňovány. Z Francouzů Rodin zastoupen zde mnohem čteněji znamenitými pracemi svými, z nichž ze starších zvláště uvádíme bronzovou bystu »Dalou« a z novějších

sátých, a přes Mnichov, kde výstavy Secesse byly uměleckými událostmi první třídy, přišla řada letos na Vídeň — vliv jejich všude byl velmi blahodárný a osvěžující, všude vzbudily nový život a čilou konkurenci.

F. OHMANN.

V. Huga, a mramor »Přítelkyně« s neobyčejnou finessou detaillous provedený. Dále Bartholomé s překvapující věrností traktovaným fragmentem svého výborného náhrobku — a Dampť skizzami dětských portrétů, Z Vlachů Trubeztkoy, z Němců Stuck, a Flossmann z Mnichova. Vídeň zastoupena jediným Engelhartem, jehož kožený paravent zdobený vtlačenou bronzou je dobrý nápadem i provedením a daleko lepším ukázek jeho umění malířského.

Oproti všem těm stojí z Čechů jediný Bílek u nás svým známým »Podobenstvím o západu Čech« a Orbou, oběma dřevořezbami, které i tak znamenité sousedství výborně ob stojí.

Tot v celku přehled nynějších výstav sochařství — v nedaleké Vídni: tam kde umělce nelákají, žádná vyznamenání čestná i materiální (v Secessi) přehled celého téměř sochařství evropského. Zde nejlépe dokázalo sdružení Secesse co dovede opravdová práce a obětavost jednotlivce ve prospěch celku. — U nás ani domácí umění nezastoupeno úplně — ovšem u nás spokojíme se tím, že výstava pořádá se již po 59., je to také kus práce a my i tu uznáváme, — jenže žádáme, aby výstavy dnešní odpovídaly dnešním požadavkům uměleckým.

DVĚ VÝSTAVY VIDEŇSKÉ. I. Kunst - Ausstellung der Vereinigung Bildender Künstler Österreichs (Secession). — Jubiläums-Kunstaussstellung (Künstlerhaus).

Od několika let přišly Secesse do módy. Přes Paříž, kde druhý Salon (Champ de Mars) datuje již z let devade-

Zkušenost tato se také ve Vídni opět potvrdila. Obě společnosti, starý Künstlerhaus i mladá Secesse, závodily, aby kvalitou letošní výstavy, arranžováním a celkovým dojmem působily co nejpříznivěji, a výsledek je jistě velkým ziskem pro Vídeňské poměry umělecké, a může nás, kteří přirozerě všude s domovem srovnáváme a na Prahu stále myslíme, opravdovou závistí naplniti.

Obě společnosti měly k dispozici značné kapitály — ve Volných Směrech bylo již uvedeno, že v Künstlerhause bylo na cenách, stipendiích a fondch k zakoupení obrazů téměř 100.000 zl., a Secessi stálo prý jen nájemné a zařízení letošní výstavy na 30.000 zl.! — obě dovedly si pojistiti příspěvky nejlepších mistrů zahraničních, v obou podali domácí členové ze svého nejlepšího, — ale přece jen Secesse v tomto závodu vyhrála. Její jury postupovala patrně s přisností přímo neúprosnou právě oproti lidem domácím — zahraniční členové výroku jury nepodléhají, — korrespondující zahraniční členové poskytli spolu s domácími výborný material, prostředky finanční byly ve Vídni snadno po ruce — zase to srovnání s Prahou se vnučuje! — k tomu mnoho vkusu v arranžování a mladé chuti do práce, a tak podařilo se vykouzlití výstavu dojmu neobyčejně harmonického a veskrze moderního, a při tom seznámiti obecnost s nejlepšími zástupci nových směrů zahraničních, »předvést důstojníky oddilu, který v první řadě bitevní se bije,« jak praví sami v předmluvě k originalně vypravenému katalogu.

Vedle toho Künstlerhaus zůstal pozadu. Tam některé sály, hlavně v rakouském oddělení, prozrazují shovívavost, o které jsem se domníval, že je na světě už jen Rudolfské jury údělem, a ta spousta prostředností tísní tam věci výborné, Tím hlavně se stalo, že třeba nejlepší zásilky v Künstlerhause stály na stejné výši jako v Secessi, je dojem přece daleko méně uspokojující.

Právě nejznamenitější zásilky pocházejí ovšem hlavně v Künstlerhause výhradně od mistrů zahraničních a většinou od těchž, jako v Secessi; neboť kdežto domácí členové jsou stanovami vázání, vystavovati výlučně v jednom nebo ve druhém spolku, ohlíželi se cizí mistři velmi málo na toto ustanovení i na domácí spory umělecké; a tak ku př. Böcklin, Klinger, Besnard, Puvis de Chavannes, Segantini, Rodin atd. vystavují zcela klidně v obou výstavách.

Zmínil jsem se již, že si Secesse upravila svoje prozatimné místnosti — palác Gartenbaugesellschaft, Parkring, — se značným vkusem i nákladem. Každý sál dekorován důsledně v jednom tonu; první na př., který tvoří předsíň výstavy a je dekorován různými paneaux a sochami, vyplněn moderním nábytkem, pokrytým vyloženými časopisy atd., je hnědě zelený, druhý v tonu rudé hlínky, pátý bílý atd. Na stěnách pod stropy originální dekorativní frýsy ožívují stejnou plochu, draperie a skvostné látky obalují každý sloup, aniž by kdekoli překážely přílišným množstvím nebo přehnanou nádherou.

Že obrazy věšeny nanejvýš dvouřadově a až na malé výjimky s opravdovým vkusem (bez ohledu na dělení národností), že stropy opatřeny závěsy atd., rozumí se vlastně samo sebou. A těchto 12 rozličných salonů vyplňuje celkem 528 uměleckých výtvarů, z nichž věru dost malé procento je na stupni pouhé prostřednosti.

Není přirozeně možno referovati i jen přibližně úplně o tomto bohatství; musíme se spokojiti pouhým vyjmenováním nejvíce vynikajících zjevů. Francouzi a Angličané (Amerikány mezi ně počítaje) jsou nejlépe zastoupeni. Besnard dámským portretem, při němž se s úžasnou smělostí pokoušel o problém umělého osvětlení, a »Maurickými ženami«, které jsou dokonalé; velkým kartonem Puvis de Chavannes, dobrými krajinami Billotte a Jettel, mlhavým jako vždy portretem, ale nikoliv bez velké noblessy Carrière, menší studii Aman-Jean. Z amerických Pařížanů Sargent vystavuje »Egyptanku«, akt v životní velikosti, neobyčejně energicky kreslený i malovaný, pak Alexander studie v barvě i v kresbě velmi zajímavě stylisované, které co se malířského pojmání týče, patří k nejlepšímu celé výstavy.

Veliký dojem zůstává kolekce prací Khnopffových, vedle exposice Segantiniho nejčetnější a nejznamenitější z celé výstavy. V kresbách Khnopffových je jistě mnoho nejasného a málo lákavého, ale věci, jako »Před rozhodnutím« nebo »Laskání« a sochy jako »Vivien« jsou u výrazu přímo zázračné a odškodní za řadu jiných, nepochopitelných a snad nezdařených pokusů.

Jako Khnopff v myšlenkovém obsahu i výrazu, tak našel Segantini v technice něco nového a neobyčejného. Hlavně »Alpská pastva« a »Růžový list« jsou skutečné zázraky jeho techniky.

Dobré portrety vystavují Roll, Lavery, Brongh; kresby Steinlenovy mohou u výrazu závodit s čímkoli z ostatní výstavy. V plastice z Francouzů vesměs výteční jsou Rodin, Mennier, Bartholomé s pracemi opravdu velkého stylu. V uměleckém průmyslu rozkošné věci vystavují Charpentier a Carabin, dvě skvostné dětské hlavičky Dampť.

Švéd Thaulov má nejlepší vodu a Nor Liljefors nejlepší zvěř celé výstavy. Z Němců uvidíte Böcklina, slavnou »Hru vln«, Stucka »Smyslnost« a pastely; rozkošné perokresby a jeden špatně malovaný ženský akt od Klingra; za to Herterichova »Ofelie« je namalována přímo výtečně. Výborný je také Exter, Zügel, Hans Olde, Bartels.

Z domácích členů Secesse velmi dobře jsou zastoupeni: Polák Mehofer, Vídeňáci Klimt, Engelhart, Moll a Krämer, tento poslední výborným dvojitým portretem svých rodičů.

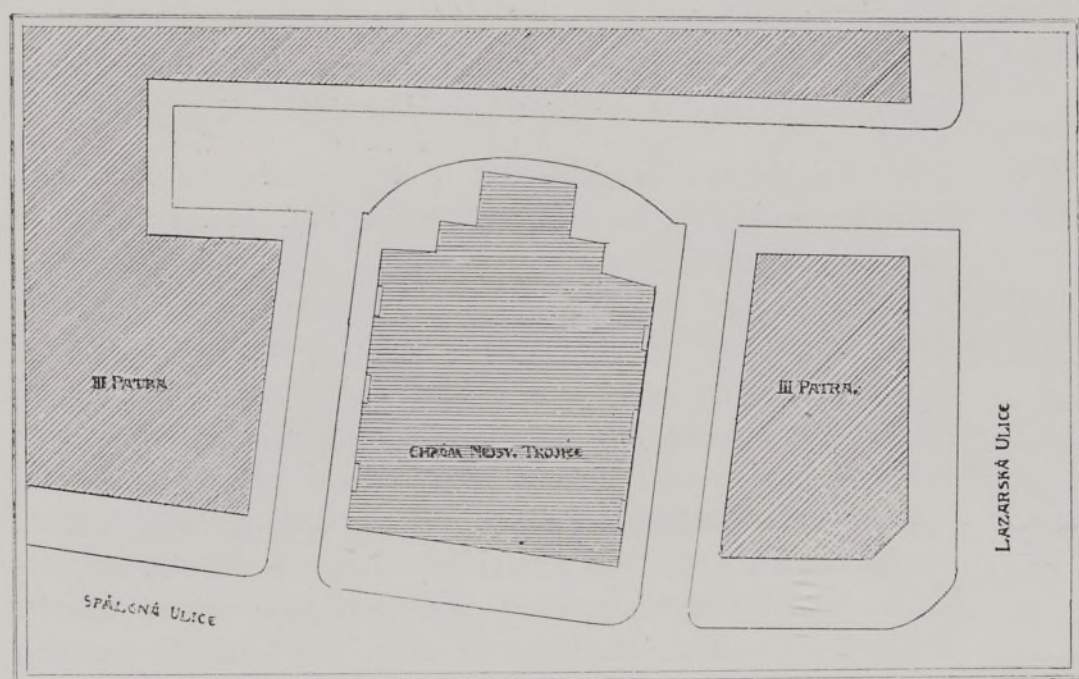
Naši čeští umělci přišli tu vydatně a znamenitě na pomoc. Hynaisova podobizna Dra Podlipného je z nejlepších portretů výstavy; vedle ní vystavuje mistr ještě u nás dobře známou »Pravdu« a malou dekorativní skizzu »Zimy«. Také Pirner, na pražských výstavách tak vzácný host, vystavuje 4 interessantní práce, Schusser »Ukolébavku« a pleinairovou »Studii« z výstavy Manesu dobře známé, Aleš kresbu slovanských věrozvěstů, rovněž kresby Márold a Mucha, Bílek »Orbu« a »Podobenství velkého západu Čech«, v katalogu na »Gleichniss des Westböhmens« duchaplně překřtěné.

Také v Künstlerhause pomáhají Češi zdvihat slávu — bez nich dosti vadnoucí — Rakouského oddělení: Slavíčko v krajině z výstavy Manesu dělají opravdové furore; rovněž vystavují Schikaneder, Mašek, Tomec, velmi četně a znamenitě Myslbek, jehož exposici vévodí kardinál Schwarzenberg, Stránský a Vosmík.

Z Němců téměř titěž jako v Secessi: Böcklin, Klinger, (Ukřižování), Lenbach, zajímavý Mackensen, Skarline, Menzel. Také Francouzi jednak se opakují: Aman-Jean, Besnard, Puvis de Chavannes, ostatně slabě zastoupený, jednak vystavují hlavně starší mistři: Bonnat a Carolus Duran, oba poměrně slabší práce; barevně velmi zajímavou studii Collin, skvostné krajiny Monet, Nozal a zvláště Binet v osvětlení zapadajícího slunce dokonale vystiženém, P. A. Laurens »Svaté ženy«, obraz velké noblessy! Angličani s Američany odnášejí však palmu.

Harrison ukazuje ve své »Arkadii« nejdokonalejší plein-air výstavy a jeden z nejdokonalejších plein-airů vůbec; vedle něho, jinak výtečný Sorolla-Bastida mnoho ztrácí; Abbey stvořil ve svém »Hamletu« červenou symphonii chmurně tragické síly, a Hacker svým obrazem »klášter nebo svět« snad nejharmoničtější a nejúplnější dílo celé výstavy; to je zkrátka dokonalé, jako myšlenka, komposice, kresba i barva.

Znamenitý je Bridgman; »Na terassách Alžírských«, pak Solomon, Hitchcock, Peacock, Pearce a Alma Tadema. Z krajin opět nejdokonalejší Thaulova »Norská továrna v zimě«, výborný les od Courtense.

UPRAVA OKOLÍ KOSTELA NEJSV. TROJICE DLE NÁVRHU
MĚSTSKÉ RADY PRAŽSKÉ.

Ale co do dojmu, kterým působí, nejhlubší obraz výstavy jsou zajisté Řepinovi »Burláci«. Rada těch ubohých zotročilých mužů táhnoucích při večerním slunci loď po Volze proti vodě, je doslova nezapomenutelná. Ze sochařů aspoň Rodina a Antokolského ještě jmenuji.

Tuším, že i tento suchý výpočet, hlavně co se výstavy Künstlerhausu týče hrozně neúplný i v největších jménech, stačí, aby přesvědčil o svrchované interessantnosti obou výstav Vídeňských, i aby dokázal, že následky radikální roztržky nejsou vždy neblahé, nýbrž často velmi blahodárné; a bylo by si věru přáti, aby ten očistující a osvěžující umělecký vítr od západu jdoucí, který letos i tu Vídeň zasáhl, ani Prahu aspoň napřesrok nevynechal.

E. K.

SOUTĚŽE.

— »VOLNÉ SMĚRY« VYPISUJÍ VEŘEJNOU SOUTĚŽ na získání obálky pro příští ročník. Konkurovati může každý umělec Čech. Kresba hotová reprodukce schopná provedena budiž libovolným materiálem; vůči obálkám minulým povoluje se tentokrát dvojí tisk (t. j. dva tóny). Velikost kresby stanovuje se na 60 × 46 cm. (t. j. dvojnásobný rozměr papíru obálky). Obálka obsahuje hlavní nápis: »Volné Směry« a podřízený: »Měsíčník umělecký, vydává spolek »Mánes«. Vedle toho i místo pro ročník, měsíc a číslo. Z ohledů reprodukčních nedoporučuje se kresbu prováděti na příliš tónovaném papíru. Návrhy heslem opatřené dodány buďtež do 30. září 1898 do 6. hodiny večerní knihtiskárně Dr. Ed. Grégra v Praze v Tůní ul. Jury sestává bude z jednoho nekonkurujícího zástupce časopisu a dvou umělců, které konkurující sami absolutní většinou zvolí. Z důvodu toho každý konkurent jest povinen přiložiti zvláštní obálku heslem a označením jury (na vrchu obálky) opatřenou, v níž napíše v Praze žijící dva umělce, které navrhuje za jury. Cena určuje se jedna: sto zlatých za právo

reprodukční, splatná při odevzdání návrhu do reprodukce. Časopis vyhrazuje si právo reprodukční ostatních návrhů. Práce konkurenční budou spolu s protokolem jury jeden den v soukromé výstavce přístupny.

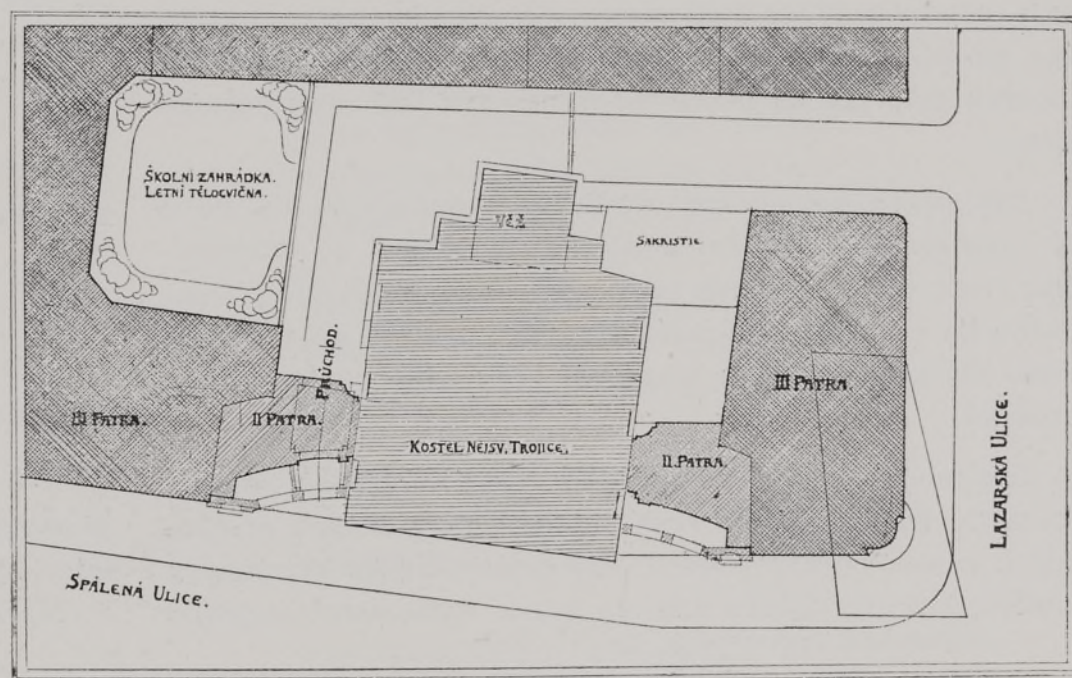
— SOUTĚŽ NA ZÍSKÁNÍ MODELŮ POMNÍKU PALACKÉHO. Dle zpráv denních listů podáváme výsledek soutěže: Prací konkurenčních došlo v ustanovené lhůtě celkem 14. Porota sestávající z umělců V. Hynaise, J. Maudra, J. Myslbeka, V. Roštlapila a V. Wiehla neuznala žádný z došlých návrhů za úplně spůsobilý ku provedení, rozhodla však, aby projekty, s hesly »Zní vlasti naší Tvé slávy hlas«, a »Minulosti, přítomnosti a budoucnosti«, pocházející od autorů Lad. Šalouna s Aloisem Dlabáčem a Al. Dryáka se Stan. Suchardou, poděleny byly jako za nejlepší uznané z došlých návrhů zvláštní odměnou po 500 zl. mimo náhradu 300 zl., které i všem ostatním projektům přiřčeny. Stejně usnesla se porota, aby autoři návrhů zde jmenovaných vyzvání byli radou městskou k nové užší soutěži. O celé konkurenci i vystavených modelech pojednáno bude v čísle příštím.

— UMĚLECKO-PRŮMYSLOVÉ MUSEUM VYPISUJE pro r. 1898 z prostředků obchodní a živnostenské komory pražské ceny na provedení následujících předmětů:

1. Garnitura granátová a sice spona a pár náušnic při výhradném použití granátů, zasazených v pozlacené stříbro neb zlato 6 neb 14karatové. Cena prodejná nemá přesahovati 60 korun. Ceny 160, 120 a 80 korun.

2. Pokrývka stolní pro stůl salonu s použitím aplikace a vyšívání na temné soukenné půdě (černá jest vyloučena). Velikost 150 × 120 cm. Cena prodejná nesmí přesahovati obnos 120 korun. Ceny 240, 180 a 120 korun.

3. Květináč z pálené nepolévané hlíny. Průměr hořeniho otvoru nejvýše 30 cm. Cena prodejná nejvýše 50 korun. Ceny 160, 120 a 80 korun.

ÚPRAVA OKOLÍ KOSTELA NEJSV. TROJICE DLE NÁVRHU
F. OHMANNA.

Práce k soutěži předložené mají vynikati samostatným pojetím, s technickou dovedností.

Konkurence mohou se účastniti jen živnostníci oboru umělecko-průmyslového v Čechách usedlí, aneb spolupracovníci u nich zaměstnaní, dále do Čech příslušní absolventi umělecko-průmyslové školy v Praze a odborných průmyslových škol v Čechách. Práce dodány buďtež nejdéle do 31. října 1898 umělecko-průmyslovému museu v Rudolfinu.

Předměty označeny heslem neb značkou, jméno pak a podrobná adresa konkurujícího buďtež přiloženy v zapečetěné obálce označené týmž heslem neb značkou. Kromě toho přiložena budiž k výhradné potřebě správy musea druhá obálka, obsahující přesné udání ceny toho kterého předmětu. Obě obálky označeny buďtež nápisy: »adresa« neb »cena«. Po sdělení výroku poroty budou veškeré ku konkurenci došlé práce po dobu jednoho měsíce v umělecko-průmyslovém museu vystaveny.

— FIRMA GÜNTHER-WAGNER V HANNOVERU VYPIŠUJE KONKURS na získání plakátu pro nové do obchodu dané barvy vodové. Ceny stanoveny jsou celkem tři a sice: I. 1000 marek, II. 500 mk., III. 300 mk. Mimo to vyhlašuje si firma zakoupení nevyznamenáných návrhů po 100 mk. Lhůta dodací končí 15. červencem. Bližší podmínky sdělí přímo Günther a Wagner v Hannoveru, Engelbostelerdamm 67.

K VYOBRAZENÍM.

K NÁVRHŮM F. OHMANNA. Konečné sbourání masných krámů novoměstských bylo příčinou, že i v těchto končinách počato bylo s úpravou města, které projektovaným sbořením kasáren trinitárských, bylo třeba zase znova řešiti. Nově provedená elektrická dráha a komunikace vůbec žádá zde svých práv v úzké ulici při veliké passáži jest regulace nezbytně třeba a město také navrhlo čáru regulační, která však sama o sobě jest velice nešťastnou a úpravě tohoto kouta osudnou by se státi mohla. Z rozpaků byla i uvažována možnost založiti zde malý sad, konečný výsledek ale stanoven tak, jak na půdorysu na sloupci 385 uveřejněném patrně.

Dle pevně zakořeněné myšlenky, poukazující na nově prý vymožené porozumění umělecké, byl kostel co nevyhnutelně volně stojící budova pojat, při čemž současně poukazováno ku velkému uměleckému významu fačad postranních, tohoto dle našeho soudu ne zrovna největšího výplodu doby barokové.

Dle tohoto projektu, by na rohu ulice Lazarské a Spálené v místech, kde dnes stojí starý dům z let čtyřicátých poměrů malých a skromných, povstal samostatný činžák skromných rozměrů, který by uličkou oddělen byl od samostatně stojícího

kostela trinitárského a povstala by tím skupina objektů, která obklopena třemi úzkými uličkami by docela zrušila ráz ulice Spálené v dost velikém rozsahu.

Celá úprava ta udála se v době resignace Umělecké komise pražské a štěstím možno nazvati, že majitel domu nárožního neobrátil se s vypracováním plánů stavebních jak u nás po většině se stává k podnikateli staveb, nybrž k umělci architektu, který v patřičném ocenění zjevu celého bloku a bez ohledu na zamýšlení předepsané stavební linie podal ku schválení zcela jiný návrh. Poněvadž cela záležitost tato tak živě dotýká se praktického provádění zásady zachování starého rázu Prahy, přinášíme v čísle dnešním návrh arch. Fr. Ohmanna, který reprodukci jeho laskavě dovolil, upozorňující naň interessenty, kteří přednosti jeho oproti návrhu města musí vycítiti, přinášíme ho dnes, kdy ještě čas osudnou chybu regulačních čar napravit.

V opaku stávající myšlenky vzdal se navrhovatel úplně působení fačad postranních a upotřebil z nich jen to, co považoval za nutné ku vyzvednutí silhouety kostela z ohledu na křídla budov přistavených, které ke kostelu připojeny rýhovitě. Tímto řešením vyhnul se úplně nebezpečným uličkám, i onomu samostatně trčícímu činžáku, a zároveň dodal kostelu folii, které by pouze mohlo býti vytýkáno, že naznačuje velkolepé skupení s kostelem souvisící — jež však ve skutečnosti pouze z činžáků sestává.

V projektu Ohmanově umístěny důstojně a dekorativně i obě barokní sochy při kostelu stojící, které dle návrhu města obě měly býti odstraněny.

Na osvětlení kostela v projektu tomto jest zřetel brán jak z půdorysu zřejmo, po případě by bylo možno odstraněním přistavených částí u hlavního oltáře osvětlení presbyteria, který dnes světla postrádá, umístěním půlkruhových oken na stranách hlavního oltáře hned pod klenbou.

Ráz přistavených budov měl by charakteristiku staveb předešlého století ovšem v pojetí moderním. Důležité jen je, aby arkády byly barokové. Dle došlého nám sdělení připomínáme že projekt ten od rady městské přijat byl dost sympaticky, a bylo by si jednou přáti, aby rada městská aspoň v takovýchto makavých případech dala se informovati a na základě těchto informací začala konečně pracovati ku zachování starého rázu města.

— Od mladého sochaře A. Zauly, absolventa školy Myslbekovy, přinášíme mezi vyobrazeními skizzu »Leda«, kterou provedl za pobytu svého v Římě, kdež po tři roky jako stipendista Klaarovy nadace dlel.

— Z dekorativní školy sochařské C. Kloučka (umělecko-průmyslové školy) v dnešním čísle přinášíme dvě kompoziční studie hlavic pilastrových, provedených A. Marou a V. Mařanem.